

מסורת הש"ס

(א) שבת ק"ו: ויש"ן,
(ב) סוטה ל"ז: (ג) נ"ח
אין ש"ן מוילן עד דלחו
ל"י כמשתא ושמעו מש"ן
מתחלה ועד סוף כ"כ
הר"ף ויע"ש ב"ר"ן, (ד) נ"ח
מוס' לעיל ח' ד"ה שהחש
מוס' ב"ה טו. ד"ה חזרו
ותוס' עירובין מ. ד"ה
ובין, (ה) נבס"א: הקדוש,

הגהות הב"ח

(א) ויש"ן ד"ה והלכה כו'
כרנן גמליאל ב"ח
שמעתין
(ב) בהג"ה ה"ג כו' פעמים
בין היום ובין הלילה
בא"ר בשלמה
ל"י אליעזר היינו דשנה
וכי אלא ל"י יהושע מאי
שינה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא דאושזי (בבבית)
תו"מ:

מוסף רש"י

עם שאחורי כהנים
אין בכלל ברכה. שאין
הכנה חשונה עליהם
לעקר רגליהם וכלא לפי
הכנים להיות מתגברין
פנים כנגד פנים כדא,
הלך אינם בכלל ברכה,
כדלמרינן מה שכתבו פנים
כנגד פנים (סוטה ל"ח).
הדרן עלך מסכת ראש
השנה

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לה.

עין משפט גד מצוה

כו א מ"י פ"ח מהל'
תפלה ה' י טו"ש
א"ח כ"י קדש ספיף א וטור
א"ח כ"י מקלף:
כו ב מ"י פ"ג מהל'
שופר ה' ט טו"ש
א"ח כ"י מקלף ספיף ד
הג"ה:
כה ג מ"י פ"ד מהלכות
תפלה ה' י טו"ש
א"ח כ"י ק:
כו ד מ"י פ"ו מהל'
משואות כפס ה"ח
טו"ש א"ח כ"י קמ
ספיף כד:
ע ה טור א"ח כ"י מקלף:

רבינו חננאל

ואקשין אי מודו ליה לרבין
גמליאל למה ליה ל"י יוחנן
לממר הלכתא כוותיה, לא
אמרין להכתא אלא היכא
דאיכא פלוגתא. ופריך רב
בחנן בר יצחק מאן מודי
ליה לרב גמליאל ר' מאיר
וחכמים חולקין על זה ועל
זה. דתנו רבנן בברכות של
ראש השנה ויום הכפורים
בלבד, אבל בכל השנה
אין הלכה כרב גמליאל.
וכפי שנה ראש השנה ויום
הכפורים מן השנה כולה,
אילמא משום (דכח')
(דנפישין) בחו קראי, והן
עשר מלכיות עשר זכרונות
עשר שופרות, והאמר
רב חננאל אמר רב כיון
שאמר ובתורתך כתוב
לאמר שוב אינו צריך
להזכיר הפסוקין, אלא
משום דאושזי בברכות.
כלומר בכל שבת ומועד
מתפללין שבע ובאלו
מתפללין (שבע). אמר ר'
אליעזר לעולם יסדיר אדם
תפילתו ואחר כך יתפלל.
ואמר ר' אבא מסתברא
בברכות של ראש שנה
ושל יום הכפורים ושל
אבל של כל השנה
כולה לא. וכן סוגיא
דשמיטתא. אמר רב אחא
בר רב עיריא אמר ר'
שמעון חסידא פוטר היה
רבן גמליאל אפילו עם
שבשדות כול'. ואסיקא
אלא כי אתא רבין אמר
ר' יעקב בר אידי אמר ר'
שמעון חסידא לא פטר
רבן גמליאל אלא עם
שבכנסת ושופעין משליח
ציבור, והעם שבשדות
והן אנוסין שאין יכולין
לבא. אבל הני דרשינן
בעיר ולא אתו לא פטר
להו רבן גמליאל. ירושלמי
רבן גמליאל אומר שליח
ציבור מוציא את הריבין
ל"י חובתו ר' חננאל ורבי
דצפורין בשם ר' יוחנן
הלכתא כרבן גמליאל
באלין תקיעתא והא שישנן
שם מראש התפילה.
הדרן עלך י"ט של
ר"ה סליק פירוש רבינו
חננאל במסכת ראש
השנה תחלה לשובן
מעונה

כי סליק רבי אבא מימי. שהפליג בספינה לים וזמר: צנורות של
ר"ה. לקמן מפרש מ"ש הני: מאן מודים. לו צנורות של ר"ה
ויה"כ ר"מ: והלכה מכלל דפליגי. דקאמר ר' יוחנן הלכה כרנן
גמליאל ב"ח (א) דמשמע מכלל דעמדו במחלוקתן: רננן. שאר
החכמים חוץ מר"מ: אילינא משום
דנפישו קראי. דאיכא דמוספי ר"ה
ור"ח ומלכיות וזכרונות ושופרות:
כיון שאמר ובתורתך כתוב. כלומר
כיון שאמר נעשה ונקריב לפניך
כמלות רננן כמו שכתבת עלינו
בתורתך: אין לר"ך. לומר מקראות
המוספין: אלא משום דאושזי.
שהרי כאן תשע וארבעות ומטעות
דאין הכל בקאיין בזה. ורבותי מפרשין
להלך דרב חננאל במלכיות וזכרונות
ושופרות וקשיא ל' הא דלא כרננן
ולא כר' יוחנן בן נורי דתנן (לעיל
דף ל"ג). אין פוחתין מעשרה מלכיות
וכו': ושל פריקים. מועדות: מתלפין
לתלפין. שהיה מחזר תלמודו כל
שלשים יום: פוטר היה כו'. שש"ס
מוציאם: אינן בכלל ברכה. ואע"פ
שעם שצטדקות בכלל ברכה היה דמלו
למיינו קמי כהני ופינו כהנים אליהם
ויצרכו וזה לא כלא אינן בכלל
ברכה: אלא דעיר לא. משום דלא
אניסי ויכולין להסדיר תפלתן:

הדרן עלך יום טוב

וסליקא לה מסכת ראש השנה
היה רבן גמליאל אפילו עם
דתני אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם
שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה כי אתא
רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון
חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות
מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר לא:

הדרן עלך יום טוב

וסליקא לה מסכת ראש השנה
היה רבן גמליאל אפילו עם
דתני אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם
שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה כי אתא
רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון
חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות
מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר לא:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

הגהה זו שייכה לעיל דף ע"ב

הכי גרסינן הלכה זו בפרק ראשון (דף יא): בראשונה עד שלא יהיה רבינו וכן בספרי רומים וכן בגמרא בסדר עולם וכן עיקר בשנת
שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נקצו כל מעינות תהום רבה וארצות השמים נפתחו ור"א
אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שזמל כימה שוקע ומעיינות מתמעטין וממון ששית מעשיהם שניה הקב"ה עליהם מעשה בראשית
והעלה מול כימה ביום ונטל שני כוכבים ממנה והביא מנזל לעולם. ר' יהושע אומר אותו יום שבעה עשר באייר היה יום שזמל כימה
עולה ביום ומעיינות מתגברין וממון ששית את מעשיהן שניה הקב"ה עליהם מעשה בראשית ונטל שני כוכבים ממימה והביא מנזל לעולם.
בשלמא ל"י יהושע היינו דכתיב שני לדין בשלמא לר"א היינו דשניה אלא ל"י יהושע מאי שניה שניה דכרר
חסדא. והיין פירושה שנים עשר מולות קצותין בגלגל ששה מהן למעלה מן הקרקע וששה למטה כשזה עולה מן הקרקע מלך אחד
לשכור שנגדו שוקע צוקק צנוסן מע"ק גד"ל למעלה בליה עש"ט חס"ב למטה לאור הנוקד מתחיל טלה לעלות מן הקרקע ומאזנים
לשוקע לסוף שעה ראשונה טלה כולו עולה ומאזנים כולו שוקע בלתי שיה שור עולה ועקרב שוקע שלשית מאזנים עולה קשת שוקע
וכן עושין כל יום ניסן י"ב מולות מגלגלין את העולם פעמים צין (ב) ביום וצין בליה צאיר שור עולה בשעה ראשונה של יום עושין צין
שוקע שניה מאזנים עולה קשת שוקע שלשית סרטן עולה גדי שוקע וכן מגלגלין עד משלום כל המולות וחזרין חלילה לעולם שנים טלה
היום והלילה וכן עושין השנים עשר מולות לשנים עשר חדשים לסיון מאזנים עולה מן הקרקע בתחילת היום לתמוז סרטן לאכ אריה
לאכול בתולה לשני מאזנים למרחשון עקרב וכן כולם כימה הוא שור ר"א אומר אותו היום שבעה עשר במרחשון היה יום שזמל כימה
שוקע ביום כשימימה שהוא שור עולה כבר התחילה חמה לנעות למערב חוה שקיעתו של כימה שלשעה שציעת של יום עולה שור מן
הקרקע שחרי שעה ראשונה של מרחשון עקרב עולה מן הקרקע שיה עולה קשת שלשית גדי רביעית דלי תמימת דגים ששית טלה
שציעת שור וצציעת חמה מתחלת לשוקע ללד מערב ומעיינות מתמעטין מתחמת הנינה והרעות ר' יהושע אומר אותו היום שבעה
עשר באייר היה יום שזמל כימה עולה מן הקרקע בשעה ראשונה של יום ומעיינות מתגברין שצאיתו זמן לא חמה ולא יניח להמשיעין
בשלמא ל"י יהושע היינו דכתיב שני הא' בחדש השני היינו איר שהרי מניין ניסן נקרא ראשון ראשון הוא לחדשי השנה אלא לר"א דלמך
מרחשון היין מניין תשרי שנקרא ראשון שני לדין מניין תשרי שנקרא ראשון לדין מראשית השנה היינו תשרי שציעתין לעיל והוא ליה
מרחשון שני בשלמא ל"י (א) יהושע היינו דשניה שלא היה זמנו של כימה לעלות מן הקרקע עד שעה שציעת ועלה מול כימה בתחילת היום
כדי לעשות בו ארצות ולשפוך עליהן המנזל דרך הארצות למחר עליהן פורעניות ועוד שינוי אחר שצאיר שנות העולם מעיינות
מתמעטין בזה הזמן ועכשיו נתרבו אלא לר"א מאי שיה אין כאן שני לא במול כימה ולא בתגבורת המעיינות שיה כדכר חסדא: